

زائر سبب شده تا مدیریت زائران غیر ایرانی فضایی تفکیک شده تحت عنوان بخش زائران شبه قاره برای مهمانان مشرف از این کشور هادر نظر بگیرد. مجیباً... سهرابیان، کارشناس مسئول بخش زائران شبه قاره است. مدیری که سابقه فعالیت طولانی در بخش زائران غیر ایرانی دارد. او درباره اختصاص فضایی برای زائران شبه قاره در حرم مطهر امام رضا (ع) می گوید: رواق دارالرحمه از سال ۱۳۷۵ در خدمت زائران غیر ایرانی بوده است و برنامه های زائران اردو زبان شبه قاره هم در همین فضا دایر بوده است. با افزایش ورود زائران اردو زبان، ابتداء رواق کوثر به این زائران اختصاص یافت؛ اما از سال ۱۳۸۷ این فضا در اختیار زائران هندی و پاکستانی و... قرار گرفت و از ۳ سال قبل، رواق غدیر در اختیار زائران اردو زبان قرار گرفت. این جابه جایی ها در ابتداء به دلیل افزایش چشمگیر حضور زائران غیر ایرانی و در ادامه به واسطه تغییرات عمرانی در فضاهای اماکن متبر که بود. البته نکته ای که در صحبت سهرابیان مشهود است، توجه به رفاه زائران در این اماکن است، به این ترتیب که هم دسترسی راحتی وجود داشته باشد و هم ظرفیت فضا برای برگزاری برنامه های زائران فراهم باشد.

در حال حاضر رواق غدیر، فضایی است که شیعیان شبه قاره در آن به راز و نیاز و عبادت می نشینند. برنامه هایی که اغلب باشعور و معنویت زیادی همراه می شود و به اذعان بسیاری

راستای حفظ ارتباط معنوی زائر با حرم مطهر و بهره مندی از محصولات معنوی این مجموعه است. در این بخش اپراتورهای ویژه ای مستقر شده اند و در مناسبت های ویژه پیام تسلیت و تبریک برای زائران ارسال می کنند تا ارتباط با فضای دینی تشیع برای آن ها برقرار باشد. ایجاد ارتباط صوتی و تصویری با شیعیان کشورهای دور و نزدیک سبب می شود تا در جریان حال و هوای معنوی حرم مطهر قرار گیرند.

ارسال کتب و مقالات مکتوب توسط پست بین المللی دیگر خدمتی است که از این طریق به زائران غیر ایرانی ارائه می شود، بدین ترتیب که مکتوباتی با مفاهیم دینی و مذهبی برای آشنایی بیشتر مسلمانان با هشتمین امام مهربانی و مذهب شیعه تهیه و پست می شود.

تنوع حضور زائران از کشورهای دور و نزدیک سبب شده تا رواق ها و صحنه های ویژه ای برای سه گروه قالب زائرانی که مشرف می شوند ایجاد شود که در ادامه مروری بر این اماکن متبر که داریم:

رواقی برای مسلمانان شبه قاره

سالانه بیش از ۴۰۰ هزار زائر از شیعیان هندوستان، پاکستان، بنگلادش، افغانستان و... راهی مشهدالرضای شوند. آمار چشم گیری که هر ساله در حال افزایش است. این استقبال